

Mainettaan paremmat/huonommat

15	Laajasalon lukio	1	Oulunkylän yhteiskoulu
12	Suomalais-venäläinen koulu	1	Helsingin Uuden yhteiskoulun lukio
11	Herttoniemen yhteiskoulun lukio	1	Malminkylän lukio
10	Lauttasaaren yhteiskoulu	-1	Helsingin suomalainen yhteiskoulu
9	Etelä-Kaarelan lukio	-1	Pohjois-Helsingin lukio
4	Helsingin yhteislyseon lukio	-2	Ressun lukio
3	Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	-3	Itäkeskuksen lukio
3	Vuosaaren lukio	-4	Helsingin 2. normaalikoulu
3	Apollon yhteiskoulu	-7	Helsingin normaalilyseo
3	Suutarilan lukio	-10	Töölön yhteiskoulun lukio
2	Kulosaaren yhteiskoulu	-10	Etu-Töölön lukio
2	Yhtenäiskoulun lukio	-11	Alppilan lukio
1	Munkkiniemen yhteiskoulun lukio	-12	Pohjois-Haagan yhteiskoulu
		-20	Mäkelänrinteen lukio

raja keskitasoa. Kolmas oli Suomalais-venäläisen koulun lukio ja neljäs Ressun lukio. Heikoiten menestyivät Mäkelänrinteen lukio, Pohjois-Haagan yhteiskoulun lukio ja Malminkylän lukio. Selvästi mainettaan parempia kouluja olivat Laajasalon lukio ja Suomalais-venäläisen koulun lukio, mainettaan huonompia kou-

luja olivat Pohjois-Haagan yhteiskoulun lukion ja Mäkelänrinteen lukion lisäksi Alppilan ja Etu-Töölön lukiot.

Yhteydet näyttävät olevan yhteydessä sisäänpääsyrajaan (korrelaatio 0,67; ilman Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun lukiota ja Mäkelänrinteen lukiota peräti

0,90). Kovan pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei tämän analyysin perusteella voi tehdä jo yksinomaan siitä syystä, että ainakin lukien sisäänpääsyraja vaihtelevat huomattavasti vuodesta toiseen.

HEIKKI HIILAMO

KIRJE VANKILASTA

Sain helmikuussa 18 kuukauden mittaisen ehdottoman vankilatuo- mion, jota parhaillaan istun Vantaalla. Toukokuun 22. päivänä sain nauhoitettua sellini videolla psykiatri Ben Furmanin ohjelman ADHD:stä. ADHD tarkoittaa tarkkaavaisuushäiriötä, johon liittyy ylivilkkautta ja impulssikontrollin puutetta (Attention Deficiency and Hyperactivity Disorder), jota väestössä on 2–4 prosentilla ja jolla 80-prosenttisesti on geneettinen tausta.

Furmanin ohjelma tuotti varsinaisen oivalluksen, kun se yhdistyi

mielelläni joulukuussa 2001 luke- maani italialaisen neurologin kirjaan Descartesin erehdys. Suomen valtio on järjestänyt minut erinomaiseen kenttätutkimusympäristöön: alkoholistista 20 prosentilla, monipäihdepotilaista 30 prosentilla ja vangeista 50 prosentilla on ADHD (tai ADD tai MBD tai DAMP). Käytän jatkossa Furmanin ohjel- massa esitettyjä tietoja ja kommentoin niitä vankilamaailmaa koske- villa havainnoillani.

Jouduin eristysosastolle helluntai- päivän aamuna klo 9.00. Olin kaksi

päivää aikaisemmin suuttanut var- tijat vaatimalla viikkolistan ruoka- taukojen pituuden noudattamista. Listan mukaan päivällisaika on arki- sin 45 ja sunnuntaisin 60 minuuttia, mutta käytännössä vangit hätistetään pois parinkymmenen minuut- tin kuluttua. Lupasin viedä riitaky- symyksen vankilan johtajalle. Moien nöyryyden puute kostettiin siir- tämällä minut suljetulle osastolle yksinäisessä, jossa ruokailu tapahtuu yksin eikä vankitovereiden seurassa.

Kerran päivässä me suljetun osas- ton asukit pääsemme tunniksi ul-

koilemaan kattoterassille, ”petolin-tuhäkkiin”. Jo muutaman ulkoilukerran perusteella arvioin, että viidellä haastattelemistani seitsemästä vankitoveristani oli ADHD, ja ainakin kaksi heistä oli stimulantti-hoidon ja psykososiaalisen kuntoutuksen tarpeessa.

ADHD:n omahoitoaine on amfetamiini, joka auttaa keskittymään, poistaa ylivilkkausta ja impulsiivisuutta. Olen hoitanut useita ADHD-potilaita jopa Subutexilla ja tulokset olivat hyviä. Virallinen ADHD-hoitoaine on metyyylifenidaatti eli Ritalin.

Kaikissa vankiloissa liikkuu amfetamiinia ja porukkaa on rauhallista silloin, kun käyttömäärät ovat kohutuullisen pieniä. Täällä Vantaan uudessa vankilassa on toisin. Kurinpitoon käytetään lääkehoidon sijasta eristettyjä osastoja – ja tunnelma onkin hermostunut ja kireä.

Jos Suomen vangeista 50 prosentilla on ADHD, niin amfetamiinin laillistaminen lääkärin antamaksi Ritaliniksi auttaisi niin, että vangeista 25–50 prosenttia pääsee eroon laitostieteestään. Vankilongelma olisi osin ratkaistu ja ”huumesota” laantuisi.

ADHD-häiriöisiä on arvioitu Suomessa olevan siis 2–4 prosenttia

väestöstä eli 100 000–200 000. Nyt on hoidossa noin 1 000 eli yksi prosentti tarpeesta. Milloin viranomaiset tajuaavat, että huumeriippuvuuden taustalla on usein orgaaninen häiriö (kuten ADHD)? Huumeriippuvuus on sairaus, jota nykyinen kontrollijärjestelmä osaltaan luo, ylläpitää ja pahentaa.

Tapasin muutama päivä sitten asukin, joka oli 35 vuotta pyörinyt vankiloissa amfetamistina. Hänen äitinsä kertoman mukaan pojalla oli lapsena diagnosoitu MBD, jolla nimellä tautia aikaisemmin kutsuttiin. Vankilassa 35 vuotta, ja turhaan!

28.5.2002 Vantaan vankilan pihalla on lippu puolitangossa. Yksi vankitovereistani, mahdollisesti jopa asiakkaani, on haudattu. Kyse on terveydenhuoltojärjestelmämme laiminlyönnistä, oikeastaan kuolemantuottamuksesta. Tämä 25-vuotias mies oli käyttänyt 4 vuotta Subutexia itsehoitona huumeikierteensä katkaisemiseen, oli kuntoutunut, oli ollut töissäkin, mennyt naimisiin ja saanut lapsen, joka oli isän kuollessa puolentoista kuukauden ikäinen. Isä oli joutunut vankilaan suorittamaan sakkoja, ja vaikka STM:n toukokuun alussa voimaan tulleen asetuksen mukaan korvaushoito ja jopa hoidon aloittaminen

buprenorfiinilla oli tullut luvalliseksi myös vankilassa, ei vankilan lääkäri ollut hankkinut itselleen tarvittavaa koulutusta eikä antanut tai halunnut antaa kyseistä hoitoa sakkovangille. Vanki joutui kohtaamaan vieroitusoireensa yksin sellissään. Viikon kuluttua sisääntulostaan hän hirttäytyi lakanaan.

Kesäkuun alussa minut siirrettiin kolme päivää kestäneiden hovioikeuden istuntojen jälkeen jo viidenteen vankilaan, Jokelaan. Halusin täällä tehdä suunnittelemani ADHD-seulontakokeen haastattelemalla vangit 24-osaisella kysymyspatterilla. Neuvoteltuani vankilan johdon kanssa kävi ilmi, että tutkimuksen teko vaatii rikosseuraamusviraston luvan. Olen sellaista anonut ja jos se syksyllä tulee, voin toteuttaa haastattelut Jokelassa. Jos näin käy, varsinainen pilottityö tutkimustuloksineen on julkaistavissa vuoden 2002 lopulla tai alkuvuodesta 2003.

Gandhilainen pasifisti Pentti Karvonen vaatii huumesodan lopettamista ja on valmis istumaan esikuvansa tavoin pitkäänkin vankilassa tämän päämäärän puolesta!

PENTTI KARVONEN